

۰ برخه: د حیواناتو یا خارویو د مناسبی خوراکی اړتیاوی

شپږم لوست: د غذا یا خوراکی برابرول

د زده کونکو د زده کړي موخي او هدفونه: زده کونکي به د دې لوست په پایله کې له لاندې موخو یا هدفونو سره اشنوا شی:

۱. د خوان ستاک د تغذی لپاره د موخو یا هدفونو تشخيص.
۲. د غواګانو د تغذی لپاره د موخو یا هدفونو تشخيص.

د لوست د تدریس لپاره وراندیز شوي وخت: ۱ ساعت

وراندیز شوي منابع یا زیرمی: لاندې منابع یا زیرمی کیدلی شي چې په دې لوست کي گټوري واقع شي. د درسي پلان د غوره مخکې ورلو لپاره نوموري پلان په پاورپوینت کي هم تهیه شوي دي.

Naseri, Alimuddin. *Animal Nutrition Training Manual*.
<http://www.atnesa.org/docs/Alimuddin-Naseri-Animal-Nutrition-Manual.pdf>

د سامانونو، وسایلو، لوازم او اساسنتیاوه فهرست یا لیک لر

- د لیکلوا لپاره سپینه یا تشه ورقه یا صفحه
- د پاورپوینت لپاره پراجکتور(غټ بسودونکی)
- د پاورپوینت سلайдونه یا صفحه
- روپانه سلайдونه

اصطلاح ګاني : لاندې اصطلاح ګاني په دې لوست کي وراندې کېږي. (نوموري اصطلاح ګاني د پاورپوینت پروګرام په ۲ شمیره سلайд کي په ایتالیک شکل سره بنوبل شوي دي):

Dry matter intake	•
Dry period	•
Growth	•
Overfeeding	•
Underfeeding	•
- د چو موادو اخستل
د چولو وخت او زمان
نموده
زيات تغذیه کول
کمه تغذیه کول

شیوه دلچسپ: له یوې په زړه پوري تګلاري خخه ګټه پورته تکړئ ترڅو چې زده کونکي د لوست د زده کړي لپاره اماده کړي. بنوونکی اکثره د خپلوا خانګړو ټولکیو لپاره د زده کونکو د شرایطو سره سم تګلاري تهیه او برابروي

يا ترتیبوی. لاندی تگلاره کیدلی شي چي د یوې ممکنه تگلاري په ډول سره
ورخخه یادونه وکړل شي:

زمونږ مختلفي اړتیاوي زمونږ له عمر سره څه اړیکه لري؟ د دي
توبیرونو په اساس زمونږ غذايی رژیم خنګه تغیر کوي. زمونږ غذايی
اړتیاوي د حیواناتو له غذايی اړتیاوو سره څومره د مقایسي یا پرتلې
ور دی. له دی بحث څخه د لومړۍ د مراجعې لپاره کار واخلئ.

درسي محتويات يا منځ پانګي او دلوست ستراتیژي ګاني

لومړۍ موخه يا هدف: د څوان ستاک لپاره د تغذې د ستراتیژي
تشخيص

آټکل شوې ستونزه يا مشکل: د څوان ستاک د تغذې ستراتیژي
څه ده؟

(د پاورپوینټ ۳ شمیره سلاید)

1. په ټول وخت کي لومړۍ له شیدو څخه د بچۍ جلا کول ډير
مهمن دی نسبت دي ته چي د شیدو قيمت لور شي او دانه
باب د لور کيفيت لرونکي وي. خوسکي ډير پاملرنې ته اړتیا
لري ددي لپاره چي یو خوسکي خپل لور ظرفیت ته ورسیبری
نو باید چي هغه په بنې توګه تغذیه کړل شي. تنظیم او اداره
کولی شي چي د حیوان د هری ورخی د نمو اندازه تعین
کړئ.

(د پاورپوینټ ۴ شمیره سلاید)

A . د نمو انکشاف

1 . Growth یا نمو : د بدن د حیاتي برخو د زیاتوالی نه عبارت ده
لكه غړي، هدوکي او د لري انکشاف يا نمو. ورو نمو د حیوان په
وروستی عمر کي جبران کیدلی نه شي او د ټول ژوند لپاره یو
منفي اثر دی.

2 . د نمو انکشاف د جسمات د اندازې په اساس او د بدن
شكل په اساس بنودل کيږي.
(د پاورپوینټ ۵ شمیره سلاید)

B . Condition growth د نمو کولو شرایط .

1 . د دې لپاره چي یو حیوان له لنګون نه وروسته د تولید یوې
ښې سطحې ته ورسیبری دا ضرور او اړينه ده چي هغې حیوان
ته په کافي اندازې سره عوض کونکی ورکول شي.

۲. شرطیه نمو د شحم د اندازی پوري تړلی ده کوم چي د حیوان په بدن کې زیرمه شوي دي او د نمره ورکولو په اساس له بدن سره اندازه کېږي.
(د پاورپوینت ۶ شمیره سلاید)

۳. نیمگړی خوراکه او منجمنټ په لومړی کال کې له دی نه وروسته چي خوسکی له شیدو نه بیل کړل شي د دی سبب کېږي چي د هغې نمو وروسته پاتي شي په دوهم کال کې د بیا خل لپاره هغه درملنه کېږي ولی د هغې تولیدي قدرت کمیري.

د حوان ستاک د تغذی لپاره له TM:6-1 خخه مرسته تر لاسه کړئ. بیلګی په ځانګړی توګه په محلی توګه د حوان ستاک د تغذی په برخه کې برابر کړي. د غذايی موادو مثالونه په هغه صورت کې چي لاسرسی ورته شتون ولري وښایاست.

دوهمه موخه يا هدف: د غواګانو د ستراتیژی تشخیص
۱۱. د بچی زیرولو فاصله یو کال ده په دی اساس سره په لومړيو دریو میاشتو د تولد کې غوا د شیدو ورکولو لور حد ته رسیري. له ۹۰ ورڅو خخه وروسته غوا باید حامله یا بلاربه شي او خپل د شیدو تولید تر لسمې میاشتی پوري د بچی د تولد پوري دوام ورکړي دوه وروستی میاشتی له هغې وخت نه عبارت دي چي غواګانو باید چې شي(شیدې تری وانه خستل شي) د شیدو ورکولو په لومړی مرحله کې د انرژۍ منفي بیلانس د بچی د زیریدنې د فاصلې سبب کېږي(او د شیدو وخت) چې په کمي اندازې سره دوام وکړي. د تغذی نقطې نظره د شیدو ورکولو دوران په دریمه مرحله کې سقوط کوي.
(د پاورپوینت ۸ شمیره سلاید)

Dry period A
۱. وجوالی وخت: له هغه وخت نه عبارت دی چي په هغې کې غوا شیدې نه تولیدوي.
۲. سره له دی چي غواګانې شیدې نه تولیدوي مګر حیوان د بچې تولیدیدنې په وخت کې په بنې حالت کې وي. چې دا د شیدو ورکولو په وخت کې د لور تولید تضمین وي.

۳. داسې سپارښتنه کېږي چې خوراکه یا غذا دی (پرته له دانه بابو) له وچیدو نه یوه ورځ تر د مخه محدوده شي چې دا کار د شیدو د تولید او د Mastitis د خطر د کموالی سبب کېږي.
(د پاورپواینټ ۹ شمیره سلاید)

۴. دا وخت غوا ته اجازه ورکوي چې خپل مخکنی شیدي ورکول ترمیم Recover کړي او حیوان د راتلونکی کال لپاره په کافي اندازې سره خپل غړي ترمیم کړي. د بچې زیریدنې څخه مخکي وخت کې د تغذې سطحه اړیکه نیسي په اندازې د:
A د شیدو تولید وخت پوري تړلی یو څایي تغذیه: د بچې ورکولو په وخت کې به د غوا حالت بنې وي. یوه حامله یا بلاربه غوا د شیدو ورکولو په وخت کې خراب حالت ولري د وچیدلو په وخت کې هغه د بنې خوراکې جوړولو لپاره اړتیا لري.
B د وچیدلو د وخت اوردوالۍ: د بچې زیرولو څخه دوه میاشتی مخکي سپارښتنه کېږي. د وچیدلو زیات وخت د حیوان په راتلونکی تولید باندي منفي اثر کوي.
C د بچې زیریدنې څخه مخکي د غوا او خوسکي لپاره غوبښتنه: د حاملګي یا بلاربوالۍ په دوه اخري میاشتو کې رحم او خوسکي په چټکۍ سره انکشاف کوي د حیوان د تغذې اړتیا د حیوان د حالت پوري تړل کېږي.
(د پاورپواینټ ۱۰ شمیره سلاید)

۵. Overfeeding له اندازې څخه زیاته خوراکه: د حاملګي یا بلاربوالۍ په اخره میاشت کې په اصطلاح چې د مصرف وخت دی. د حیوان تولیدي ظرفیت اجرات د حیوان صحت او حاصل ورکول په لومړي شیدي ورکولو کې تول د هغې د شیدو په عمومي تولید باندي اثر لري. عاقلانه کار دا دی چې غذایي مواد یعنی دانه باب د غوا د وچولو په وخت کې وساتل شي(ورنه کړل شي)

۶. Under feeding له اندازې څخه کمه خوراکه ورکول: د وچیدو په وخت کې د راتلونکی کال لپاره د شیدو تولید د نیمگرتیا سبب کېږي. چې دا کار د شیدو ورکولو په وخت کې د جبران او اصلاح ور نه دی. له حد څخه کم تغذیه کول یا کمه بیلانس شوې تغذیه د نسکلیرې تشکیل نا منظم کوي او د حیوان په صحت باندي اثر لري.

(د پاورپوینت ۱۱ شمیره سلاید)

د شیدو د تولید نمونه د خوسکی د شیدو د ارتیا له نمونې سره تراو لري .

۲. د خنيو بیولوژیکی دلیلونو په نسبت د یوه حیوان فزیولوژیکی رفتار د شیدو تولید لپاره په خاص توګه د لومړۍ شیدو ورکولو له وخت پوري ترلی دی. په دی وخت کي تغذیه کول چير مهم دي .
۳. په بچې زیروني خخه مخکي او وروسته تغذیه کول د شیدو په اعظمي حاصل باندي تاثر لري. په شیدو ورکولو کي د شیدو د حاصل اصلاح متناسبه ده د غذائي مواد تغذیه کول د شیدو ورکولو په وخت کي.

(د پاورپوینت ۱۲ شمیره سلاید)

۴. د Dry matter intake (DMI) له لنگوال خخه لړ خه د مخه يا هم له لنگوال نه په سمدستي توګه وروسته د وچو موادو اخستل چير کمېري چي بنسايي ۴۵-۵۰ له DMI پوري مربوط نارمل وي. له لنگوال خخه وروسته اشتها په تدریجي توګه بنه کيري. له ۱۰-۱۲ هفتی له لنگوال خخه وروسته خپل کامل يا بشپړ حالت ته رسېري.

۵. د دانه بايو او تازه غذائي موادو عوض کول کوم چي بنه کيفيت ولري د شیدو ورکولو په وخت کي د شیدو په تولید باندي بنه تاثير لري.

۶. که چيري یوه غوا د شیدو په لومړۍ تولید کي په وزن اخستلو او بنه حالت باندي پیل وکړي د دي معنى دا ده چي ذکر شوي غوا خپل د تولید ظرفیت بنکاره کوي.

(د پاورپوینت ۱۳ شمیره سلاید)

۷. د شیدو ورکولو د لومړۍ دوران خني مهمي کتنې شاملی دي په

A . اعظمي حاصل: د تولید ممکنه سطحه د اعظمي حاصل په اساس په نظر کي نیول کيري چي دا ترلی دي په .

۱. د یوه حیوان ظرفیت

۲. د لنگوال يا بچې زیروني په وخت کي د بدنه حالت

۳. د لومړنۍ شیدو ورکولو په دوران کي د تغذې سطحه

(د پاورپوینت ۱۴ شمیره سلاید)

B . د شیدو ورکولو د دوران د حاصل وراندوينه: د شیدو ورکولو نمونه بيلگه په لومړۍ شیدو ورکولو کي اساس کښیو دل کيری.
د شیدو حاصل په پنځمه میاشت کي خپل اعظمي حد ته رسیرې او یا هم ۳-۴ لومړيو اونيو کي او وروسته په ورو توګه کموالی پیدا کوي .

C . حاصل ورکولو حالت : هر کله چې د وزن اخستلو او حاصل ورکولو حالت کموالی پیدا کوي کله چې د بدنه بندی حالت له منځني حد نه بښکته کيری نو په ډير کم شمير سره غواکاني به غویمه شي او د القاح اندازه یي ۵۰ فیصدو وزن اخستل په غویمه توب او القاح باندي مثبت تاثير لري.
(د پاورپوینت ۱۵ شميره سلايد)

mid and late lactation C : ناوخته او منځني شیدې ورکول
1. په منځنيو شیدو ورکولو کي ۲۰-۱۲ اونۍ وروسته له لنګوال خخه د شیدو د تولید لپاره غذايي موادو ته اړتیا کمه ده. په نتیجه کي اضافي غذايي مواد یوه برخه په اضافي شیدو بدل او بله برخه یي د بدنه وزن ترميم لپاره په کار ورل کيری.
(د پاورپوینت ۱۶ شميره سلايد)

۳ . په هیڅ علت سره تغذیه کول د تولید د اړتیاوو په اساس نه محاسبه کيری.

ک. د شیدو ورکولو په پای کي باید چې د عوضي تغذیه کيفيت او اندازه د بیا څل لپاره عیاره شي همدارنګه پرمختللي تولیدي سیستمونه حیوان ته اجازه ورکوي ترڅو چې د بیا څل لپاره د بدنه وزن حاصل کړي ترڅو یي د بدنه حالت د قبول ور اندازې ته ورسیرې.

د شیدو د مرحلو د تکرار لپاره او د زده کونکو سره غذايي مواد د نوعو او غواکانو کي د شیدو ورکولو هري مرحلې لپاره د مباحثې په برخه کي له ۲-6 TM: خخه استفاده وکړئ.

بیا کتنه / خلاصه یا لنډیز :

د زده کونکو د زده کړو موخو لپاره د لوست تکرار او لنډیز ته پاملننه وکړئ. له هغو سوالونو خخه چې په ۱۷ شميره سلايد د پاورپوینت کي شتون لري استفاده وکړئ ترڅو چې زده کونکو ته هغه موخي چې په دي برخه کي اړیکې لري روښانه کړل شي.

Evalution يا ارزیابی: ارزیابی باید د لوست په هغه موخو باندي مت مرکزه کړل شي چي زده کونکي له هغې سره اشنا دي. له مختلفو تخنیکونو خخه استفاده کیدلی شي. دasic چي یو محلی و ترنسر تولگی ته را وغوبنتل شي ترڅو چي د خوان ستاک د غذایي موادو د مناسبو اړتیاوو په برخه کي او یا هم د غواګانو لپاره د نمو او انکشاف د هري مرحي په برخه کي خبری اتری وکړي. او زده کونکي په عملی توګه د ورو غواګانو يا هغه غواګانو په برخه کي چي په فارم کي دي پوه شي. یوه په لیکلی بنه امتحاني نمونه له دي سند سره یوځای وراندي کېږي .
د نمونه یي امتحان لپاره خوابونه :

مقایسه (پرتله کول)

C	۱
B	۲
D	۳
E	۴
A	۵

حالیگاه يا تشه ډکه کړئ

۱. نمو حالت
۲. د بچې زیرولو فاصله
۳. ضروریات يا اړتیاوی
۴. بدنه وزن

لند خوابونه

Dry period وچیدو وخت ، Early lactation وختي شیدې ورکول،
Mid to late lactation منځني نه تر ناوخته پوري شیدې
ورکول

نمونه یي امتحان(ازموينه)

د غذا يا خوراکي برابرول

نوم

مقاييسه(پرتله کول): هر لغت ته د هفتي له درست تعريف سره اريکه ورکړئ.

Dry matter intake . A
Dry period . B
Growth . C
Over feeding . D
Under feeding . E

- ۱ د بدنه د حیاتي برخو د جسامت زیاتیدل لکه
د غرو هدوکو او د لري انکشاف
- ۲ هفته وخت چي غوا شيدي نه ورکوي(وجه
وي)
- ۳ د حيوان لپاره د اضافي اندازې غذا تهيه کول
- ۴ د هفتي اندازې غذا تهيه کول چي د هفتي د
ضرورت اندازه کمه وي.
- ۵ د هفتي غذا يا خوراکي اندازه چي یو حيوان
هفته د وچي مادي په توګه په مصرف رسوي.

حالکاه يا نشه ډکه کړي:لاندي حملې ډکي يا بشپړي کړي

- ۱ د شحمو د اندازې له مخي بنسودل کيږي.
- ۲ چي په بدنه کي زيرمه شوي وي او د بدنه د حالت د درجه
بندۍ د ميتوود پواسطه اندازه کيږي _____
چي تقریباً یو کال ده په دي معني سره
چي د لنگوال مرحلې نه دري میاشتی وروسته د غوا د تولید
اعظمي حد دي.
۳. د شيدو د تولید نمونه د _____ خوسکي شيدو
نموني په مطابقت.

که همدارنگه تولیدی پرمخ تللى سیستم حیوان ته اجازه ورکوي
چي بيا خل حاصل ورکړي زیات _____ ترڅو
چي د قبول ور حالت د درجه بندی ته ورسیيري.

لند خوابونه: لاندې سوالونو ته خوابونه ورکړئ.
دری عمدہ پراوونه په کومو کي چي تولید سقوط کوي کوم دي؟

TM:6-1

د خوان ستاک تغذیه

Development growth \leq

د نمو انکشاف
د بدن د حیاتي برخو د زیاتوالی نه عبارت ده لکه غږي، هدوکي
او د لري انکشاف يا نمو. ورو نمو د حیوان په وروستي عمر کي
جبران کيدلی نه شي او د ټول ژوند لپاره یو منفي اثر دی.
د نمو انکشاف د جسامت د اندازې په اساس او د بدن شکل په
اساس بنودل کيري.
Condition growth \leq

○ د دې لپاره چي یو حیوان له لنگون نه وروسته د تولید یوی
ښې سطحې ته ورسیيري دا ضرور او اړینه ده چي هغې حیوان
ته په کافي اندازې سره عوض کونکۍ ورکول. شرطیه نمو د
شحم د اندازې پوري تړلی ده کوم چي د حیوان په بدن کي
زیرمه شوي دي او د نمره ورکولو په اساس له بدن سره اندازه
کيري.

TM:6-2

شیدو ورکولو پراونه Lactation phases

Dry period ≤ وچیدو وخت

- د دی لپاره چي يو حيوان حالت(دوه مياشتني) د بچي
ورکولو په وخت کي اعظمي حد ته ورسيري چي د
شیدو ورکولو په لومريو ورخو کي د هغې بدن مکمل
شوی وي او په لومريو شیدو ورکولو کي د هغې بدن
کافي زيرمه ولري.

Early lactation ≤ وختي شيدى ورکول

- توليدي ظرفيت انکشاف (۳ - ۵ - ۲ مه) چي
د اعظمي حاصل ورکولو پواسطه بنودل
شوی دي.

≤ له منځني نه تر ناوخته شيدى ورکول